

Docenten en hun voorkeuren: zijn studenten met één type leerstijl favoriet?

Author(s)

Leighton, Rose

Publication date

2009

Document Version

Final published version

Published in

Kolb in de klas: vijf docenten in het hoger onderwijs onderzoeken de waarde van Kolbs leerstijlen voor hun eigen onderwijspraktijk

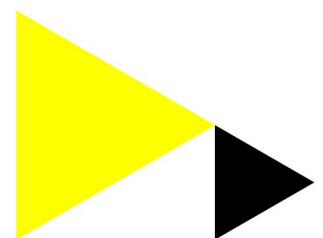
License

CC BY-NC-ND

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Leighton, R. (2009). Docenten en hun voorkeuren: zijn studenten met één type leerstijl favoriet? In J. Schoonenboom, W. van den Heuvel, R. Leighton, L. Dols, W. Visser, & S. van Steijn (Eds.), *Kolb in de klas: vijf docenten in het hoger onderwijs onderzoeken de waarde van Kolbs leerstijlen voor hun eigen onderwijspraktijk* (pp. 15-22).

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Kolb in de klas: vijf docenten in het hoger onderwijs onderzoeken de waarde van Kolbs leerstijlen voor hun eigen onderwijspraktijk

Judith Schoonenboom, Wil van den Heuvel, Rose Leighton, Leo Dols, Wianda Visser en Suzanne van Steijn

Onderwijscentrum VU
Centre for Educational Training, Assessment and Research (CETAR)

2009 – Judith Schoonenboom, Wil van den Heuvel, Rose Leighton, Leo Dols, Wianda Visser en Suzanne van Steijn. De Creative Commons Naamsvermelding-Niet-commercieel-Geen Afgeleide werken 3.0 Nederland Licentie is van toepassing op dit werk. Ga naar <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl/> of stuur een brief naar Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, VS om deze licentie te bekijken.

Inhoud

1 Kolb in de klas: hoe docenten in het HBO rekening houden met de individuele verschillen tussen studenten	1
<i>Wil van den Heuvel</i>	
2 Docenten en hun voorkeuren: zijn studenten met één type leerstijl favoriet?	15
<i>Rose Leighton</i>	
3 Docent- en doceerleerstijlen binnen het maken van een lesopzet.....	23
<i>Leo Dols</i>	
4 Onderzoek naar leerstijlen versus doceerstijlen bij docenten Voeding & Diëtetiek.....	33
<i>Wianda Visser</i>	
5 Leerstijlen in de vakken diëtetiek en dieetcasuïstiek	43
<i>Suzanne van Steijn</i>	
Enkele conclusies en vragen voor verder onderzoek.....	57
<i>Judith Schoonenboom</i>	

2 Docenten en hun voorkeuren: zijn studenten met één type leerstijl favoriet?

Rose Leighton

Abstract

In dit onderzoek is gekeken of HBO-docenten een voorkeur hebben voor studenten met een bepaalde leerstijl, zoals getypeerd door Kolb. In één van de docententeams van de opleiding Media, Informatie en Communicatie aan de Hogeschool van Amsterdam is een kleinschalig kwantitatief onderzoek uitgevoerd. Alle 23 docenten van dit team kozen uit twintig stellingen drie leerstrategieën zij het meest typerend vinden voor een goede student. Elk van deze strategieën is gekoppeld aan een van de vier leerstijlen van Kolb, vijf strategieën per leerstijl. Voor elke leerstijl is gekwantificeerd hoe vaak daarbij bijbehorende stellingen zijn genoemd, en vervolgens zijn de uitkomsten aan analyse onderworpen. Hieruit bleek een significante afwijking van de verwachte verdeling: het aantal keren dat docenten kozen voor een strategie behorende tot de leerstijl 'doener' is niet gebaseerd op een evenredige verdeling van de strategieën over de leerstijlen. Geconcludeerd kan worden dat de resultaten ondersteuning bieden voor de hypothese: docenten kiezen, gevraagd naar leerstrategieën die de leerstijl van een student typeren, voor één leerstijl als beste. Er worden ook andere leerstijlen gekozen, maar het is significant dat de docenten samen, als team, een voorkeur voor studenten met één leerstijl hebben, in dit geval die van 'doener'.

2.1 Inleiding

Aanleiding

In dit onderzoek is gekeken of docenten een voorkeur hebben voor studenten met een bepaalde leerstijl, zoals getypeerd door Kolb.

Kolb (1984) stelt dat het leerproces niet voor alle mensen identiek is, maar dat mensen een voorkeur hebben voor een bepaalde leerstrategie. Afhankelijk van iemands voorkeuren op de assen abstract-concreet en experimenteren-reflecteren, is te bepalen welke van vier leerstijlen typerend is voor deze persoon. Deze leerstijlen zijn:

- de divergeerder (scoort hoog op concreet en op reflecteren)
- de denker (scoort hoog op abstract en op reflecteren)
- de convergeerder (scoort hoog op abstract en experimenteren)
- de doener (scoort hoog op concreet en experimenteren)

In de (Nederlandstalige) literatuur komen ook veel andere benamingen voor deze stijlen voor (Van den Bos, 2008). Vooral de divergeerder (dromer, bezinner, ontwerper) en de convergeerder (beslisser, abstracte denker) krijgen vaak een andere naam. In dit artikel worden echter de eerder genoemde termen gehanteerd.

Uit diverse literatuur blijkt Kolbs leerstijlentheorie in zeer brede zin onderwerp van onderzoek blijft (Coffield et al., 2004). Met name over de validiteit van de leerstijltest bestaan twijfels, en vooral bij de test-hertestbetrouwbaarheid worden vraagtekens geplaatst, hoewel die verbeterd is in de dertig jaar dat het instrument bestaat. Verschillende

onderzoekers in diverse landen buigen zich over onderdelen van Kolbs theorie, met wisselende uitkomsten.

Een van Kolbs stellingen is dat mensen binnen een vakgebied vaak overeenkomstige leerstijlen hebben. De persoonlijke leerstijl van een docent kan iets zeggen over diens visie op studeren en de leerstrategieën die een goede student zou moeten laten zien. Wanneer leerstijlen van docenten binnen een team overeenkomen, zou dat vervolgens kunnen betekenen dat ook de visies op leerstrategieën van een goede student overeenkomen. Dat zou betekenen dat binnen een team docenten een duidelijke voorkeur bestaat voor studenten met een bepaalde leerstijl. Wanneer duidelijk is of dat inderdaad het geval is, kan worden nagegaan of dat aansluit bij het type studenten van deze opleiding en bij het aangeboden lesmateriaal, zodat een zo goed mogelijke aansluiting tussen deze drie factoren (student, lesmateriaal en docent) kan worden gerealiseerd.

Dit onderzoek richt zich op docenten van het team Redactie & Mediaproductie (RMP), een afstudeerprofiel van de opleiding Media, Informatie en Communicatie (MIC) aan de Hogeschool van Amsterdam. Deze docenten hebben een beeld van leerstrategieën die een 'goede' student volgens hen zou moeten ondernemen. De leerstrategieën die iemands voorkeur hebben, wijzen op een bepaalde leerstijl. Onderzocht wordt of studenten met een bepaald soort leerstrategieën, en dus met één bepaalde leerstijl, door docenten als goede student worden gezien.

Dit leidde tot de volgende onderzoeksvraag: zien docenten van het team RMP studenten met één bepaalde leerstijl als goede student?

2.2 Methode

Design en deelnemers

Om te bepalen of docenten studenten met een bepaalde leerstijl als goede student typeren, is een kleinschalig kwantitatief onderzoek uitgevoerd bij het team RMP. Dit kleinschalige onderzoek toetst middels een stellingenlijst of de hypothese voor dit team bewezen of weerlegd kon worden. De analyse-eenheid is dus het docententeam.

De conclusies die op basis van dit onderzoek kunnen worden getrokken, zeggen uiteraard alleen iets over docenten bij het afstudeerprofiel RMP. Daarnaast is het goed mogelijk dat RMP-docenten een afspiegeling vormen van alle docenten aan het MIC, maar dat staat niet vast. Voordat algemenere conclusies getrokken kunnen worden, zou het onderzoek op grotere schaal herhaald moeten worden.

Om tot conclusies over het team te komen, zijn alle 23 docenten in het team in het onderzoek betrokken. Er is geen steekproef getrokken, zodat de externe validiteit optimaal is, en er gegeneraliseerd kan worden naar de populatie docenten van RMP. Alle docenten vulden in de periode tussen 23 februari en 5 maart dezelfde lijst met stellingen in, voorzien van dezelfde instructie, zodat er consistent gemeten werd.

Instrument

De eerste opzet was om te werken met de leerstrategieën zoals Jonassen & Grabowski (1993) die typeren. Bij analyse bleek dit niet werkbaar, omdat zij geen enkele strategie noemen voor 'doeners'. Daarom zijn vervolgens ook de taken die zij noemen erbij genomen. Ook dit leverde geen sluitende formulering van verschillende typen leerstijlen op: er was veel sprake van herhaling, de formuleringen bleken erg abstract en opnieuw bleven de 'doeners' sterk onderbelicht.

Aansluitend zijn de typering en leeromgevingen behorende bij de verschillende leerstijlen zoals Van den Bos (2008) ze geeft puntsgewijs genoteerd. Dat leverde veel bruikbaar omschrijvingen op, omdat hij niet zozeer de strategieën beschrijft als wel het typerende gedrag van studenten met een bepaalde leerstijl. Deze typering waren gemakkelijker te vertalen naar dit onderzoek, omdat ze concreter zijn, zodat te verwachten is dat men er sneller een bepaalde student in herkent.

Vervolgens zijn bij elke leerstijl de punten die bij Jonassen & Grabowski en Van den Bos het sterkst overeenkwamen gemarkeerd, en dubbelingen samengevoegd.

Door deze samenvoeging bleven bij alle leerstijlen vijf kernpunten over die de handelswijze, de strategie, van de student omschrijven. Vervolgens zijn deze kernpunten geherformuleerd tot prettig leesbare leerstrategieën.

Divergeerder

- De student kan metaforen en voorbeelden bedenken om een situatie te verhelderen
- De student kan goed overweg met open opdrachten
- De student vindt het plezierig om via discussie en overleg tot oplossingen komen
- De student houdt ervan om in een groep ideeën te spuien zonder meteen over de haalbaarheid te oordelen
- De student speelt een voortrekkersrol bij het verkennen van nieuwe situaties

Denker

- De student is goed in het leggen van verbanden tussen oorzaak en gevolg
- De student analyseert sleutelideeën uit de theorie en komt op basis daarvan tot modellen en ideeën
- De student is goed in het analyseren van kwantitatieve data
- De student schept graag orde in brij van gegevens, en zoekt naar onderlinge verbanden daarin
- De student werkt het liefst met intellectueel uitdagende opdrachten

Convergeerder

- De student kan snel en gemakkelijk de beste oplossing kiezen en beslissingen nemen
- De student kan logisch redeneren en werkt met schema's en dergelijke om de grote lijnen aan te geven
- De student kan theorieën toepassen in en vooral bruikbaar maken voor de praktijk
- De student werkt graag met planningen, draaiboeken en stappenplannen en stelt deze op
- De student gaat stap voor stap te werk volgen een analytische werkwijze

Doener

- De student is iemand die mogelijkheden zoekt en verkent
- De student vindt het prettig om samen te werken en kan goed met mensen omgaan
- De student werkt graag met praktische, realistische situaties en komt al uitproberend tot praktische oplossingen
- De student kan organiseren en blinkt uit in praktisch handelen
- De student gaat het liefst na korte instructie zelf praktisch aan de slag

Om ervoor te zorgen dat de positie van de stelling in de lijst niets zegt over de leerstijl waar de stelling toe behoort, is de bovenstaande lijst bewerkt met een randomizer, die de stellingen in een willekeurige volgorde zette. Die bewerking heeft geleid tot de gebruikte stellingenlijst (zie Bijlage 2-1).

Procedure

De genoemde lijst met stellingen is voorgelegd aan alle 23 docenten uit het team RMP, voorzien van de volgende instructie (zie ook Bijlage 2-1):

Beste collega,

Fijn dat je mee wilt werken aan dit onderzoekje naar wat docenten de belangrijkste eigenschappen van een goede student vinden. Ik zou je willen vragen om **EERST** onderstaande stellingen allemaal door te lezen, en **DAARNA 3 stellingen** te kiezen die volgens jou het meest typerend zijn voor **een goede student** (omcirkel de nummers).

Bedankt!

De docenten werd dus gevraagd om aan te geven welke drie leerstrategieën zij het meest typerend vinden voor een goede student. Er is overwogen een scoringslijst te gebruiken waarbij docenten op een vijfpunts-Likertschaal aangeven in hoeverre elke strategie bij een goede student past, maar deze methode is niet gekozen, omdat te verwachten was dat docenten dan van elke strategie zouden aangeven dat een goede student daarover moet beschikken. Het ging om de méést typerende strategieën, zodat daaruit een eventuele voorkeursstijl kon worden gedestilleerd. Daarom is de keus gemaakt om docenten een drietal meest typerende activiteiten te laten kiezen.

Het doel van het onderzoek is in de instructie slechts globaal omschreven; er wordt niet ingegaan op het feit dat de stellingen gekoppeld waren aan leerstijlen. Vrijwel alle docenten hebben op z'n minst wel eens van leerstijlen gehoord, en hebben een mening over de theorie. Om deze meningen niet van invloed te laten zijn op het onderzoek, is de keuze gemaakt om de leerstijlen helemaal niet te noemen.

In de instructie is zeer duidelijk opgenomen dat men eerst de stellingen allemaal moest doorlezen en daarna pas een keuze moest maken. Dit om te voorkomen dat mensen met een pen in de hand begonnen met lezen, en vervolgens meteen de eerste drie aansprekende stellingen aankruisten. Deze instructie is ook mondeling benadrukt bij het overhandigen van de vragenlijsten. Bij het invullen van de vragenlijsten zijn geen problemen opgetreden.

Analysemethode

Docenten hebben aangeven aan welke drie leerstrategieën volgens hen het meest bij een goede student passen. Na inname van de vragenlijsten is per stelling geturfd hoe vaak deze is gekozen. Vervolgens zijn de stellingen gegroepeerd per leerstijl, en zijn de uitkomsten van de vijf stellingen per leerstijl bij elkaar opgeteld, zodat duidelijk werd hoe vaak het team voor welke leerstijl heeft gekozen.

2.3 Resultaten

De volgende waarden werden bij analyse gevonden:

Leerstijl	Gevonden waarde	Verwachte waarde bij gelijke verdeling
Divergeerder	11	17,25
Denker	15	17,25
Convergeerder	18	17,25
Doener	25	17,25

In de gevonden verdeling werd 25 keer gekozen voor leerstrategieën die bij de leerstijl 'doener' horen. Wanneer de uitkomsten gelijkmatig verdeeld waren, zou verwacht worden dat dat een kwart zou zijn van het aantal gegeven antwoorden (17,25).

Het lijkt er dus op dat de meest voorkomende leerstijl, die van de 'doener', vaker voorkomt dan de anderen. Dit is getest met een Chi-square goodness-of-fit test voor één groep, waarin de aantallen 'doener'-stellingen zijn vergeleken met de aantallen stellingen in de overige leerstijlen. Het verschil bleek significant op het 0.05 niveau ($\chi^2 = 4.07$, $df=1$, $p=0.044$).

2.4 Conclusie en discussie

Zoals uit de gegevens blijkt, is p kleiner dan 0.05 (namelijk 0.044). Er is dus sprake van een significante afwijking van de verwachte verdeling: het aantal keren dat docenten kozen voor een strategie behorende tot de leerstijl 'doener' wijkt af van een evenredige verdeling. Docenten in het team RMP zien dus het liefst dat studenten gedrag tonen dat bij een 'doener' hoort. Daarnaast worden ook strategieën behorend bij de andere leerstijlen genoemd, maar het zwaartepunt ligt volgens de docenten bij de 'doener'.

Omdat alle 23 docenten uit het team aan het onderzoek hebben deelgenomen, mag gesteld worden dat een hoge validiteit bereikt is. Bij herhaling van het onderzoek zou kunnen blijken dat docenten op een ander moment misschien wel een voorkeur hebben voor andere stellingen. Om de validiteit en betrouwbaarheid van de stellingenlijst te bepalen, moet worden nagegaan of docenten bij herhaling dezelfde stellingen of stellingen binnen dezelfde leerstijl kiezen.

Geconcludeerd kan worden dat de resultaten ondersteuning bieden voor de hypothese: docenten kiezen, gevraagd naar leerstrategieën die de leerstijl van een student typeren, voor één leerstijl als 'beste'. Er worden ook andere leerstijlen gekozen, maar het is significant dat de docenten samen, als team, een voorkeur voor studenten met één leerstijl hebben, in dit geval die van 'doener'.

Het zou interessant zijn te onderzoeken in hoeverre deze voorkeur van het team invloed heeft op het curriculum, de colleges en het aangeboden lesmateriaal. Dan kan ook worden nagegaan hoe de aansluiting tussen deze factoren is, en hoe deze eventueel verbeterd kan worden. Daarvoor is het noodzakelijk dat onderzoek wordt gedaan naar de aansluiting van deze uitkomst bij:

- de eigen leerstijl van docenten (in hoeverre matchen docenten en studenten?)
- de doceerstijl van docenten (passen docenten hun doceerstijl aan, of is die gekoppeld aan hun eigen leerstijl?)
- de leerstijl van studenten (in hoeverre zijn studenten zoals het team ze zou willen zien?)

De conclusies die op basis van dit onderzoek kunnen worden getrokken, zeggen uiteraard alleen iets over docenten bij de onderzochte populatie: het afstudeerprofiel RMP. Daarnaast is het goed mogelijk dat RMP-docenten een afspiegeling vormen van alle docenten aan het MIC, maar dat staat niet vast. Voordat algemenere conclusies getrokken kunnen worden, zou het onderzoek op grotere schaal herhaald moeten worden.

Literatuur

- Baarda, D.B., & M.P.M. De Goede (2001). *Basisboek Methoden en technieken*. Groningen: Stenfert Kroese.
- Bos, P. van den. (2008). *Rekening houden met leerstijlen in instructiesituaties*. Amsterdam: Onderwijscentrum Vrije Universiteit.
- Coffield, F., Moseley, D., Hall, E., & Ecclestone, K. (2004). *Learning styles and pedagogy in post-16 learning: A systematic and critical review*. London: Learning and Skills Research Center.
- Jonassen, D.H., & Grabowski, B.L. (1993). *Handbook of Individual Differences, Learning, and Instruction*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.

Bijlage 2–1 Vragenlijst met instructie

Beste collega,

Fijn dat je mee wilt werken aan dit onderzoekje naar wat docenten de belangrijkste eigenschappen van een goede student vinden. Ik zou je willen vragen om **EERST** onderstaande stellingen allemaal door te lezen, en **DAARNA 3 stellingen** te kiezen die volgens jou het meest typerend zijn voor **een goede student** (omcirkel de nummers).

Bedankt!

1. De student schept graag orde in brij van gegevens, en zoekt naar onderlinge verbanden daarin.
2. De student gaat stap voor stap te werk volgen een analytische werkwijze.
3. De student kan logisch redeneren en werkt met schema's en dergelijke om de grote lijnen aan te geven.
4. De student kan theorieën toepassen in en vooral bruikbaar maken voor de praktijk.
5. De student werkt graag met praktische, realistische situaties en komt al uitproberend tot praktische oplossingen.
6. De student vindt het prettig om samen te werken en kan goed met mensen omgaan.
7. De student werkt graag met planningen, draaiboeken en stappenplannen en stelt deze op.
8. De student houdt ervan om in een groep ideeën te spuien zonder meteen over de haalbaarheid te oordelen.
9. De student vindt het plezierig om via discussie en overleg tot oplossingen komen.
10. De student is goed in het analyseren van kwantitatieve data.
11. De student werkt het liefst met intellectueel uitdagende opdrachten.
12. De student gaat het liefst na korte instructie zelf praktisch aan de slag.
13. De student kan snel en gemakkelijk de beste oplossing kiezen en beslissingen nemen.
14. De student speelt een voortrekkersrol bij het verkennen van nieuwe situaties.
15. De student is iemand die mogelijkheden zoekt en verkent.
16. De student kan metaforen en voorbeelden bedenken om een situatie te verhelderen.
17. De student kan goed overweg met open opdrachten.
18. De student analyseert sleutelideeën uit de theorie en komt op basis daarvan tot modellen en ideeën.
19. De student is goed in het leggen van verbanden tussen oorzaak en gevolg.
20. De student kan organiseren en blinkt uit in praktisch handelen.

